

IN MEMORIAM SEIDU M. TRALJIĆU
(1915–1983)

UDK: 929 TRALJIĆ

Profesor Seid Traljić rodio se 10. travnja 1915. u sarajevskom Vratniku. Osnovnu školu završio je u Sarajevu, šest razreda gimnazije također u Sarajevu, a sedmi i osmi u Zagrebu. Studij nacionalne i opće povijesti završio je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1949. Od 1941. do 1943. radio je u ministarstvu prosvjete, a od 1943. do 1945. u Državnom arhivu u Zagrebu. Nakon diplome radio je kao asistent u Historijskom institutu Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, i to najprije honorarno. Godine 1957. prelazi u istoimenu novoosnovani (1954) Institut JAZU u Zadru gdje radi sve do god. 1980. najprije kao znanstveni asistent, zatim stručni i znanstveni suradnik. 1980. izabran je za višeg sveučilišnog predavača za opću povijest srednjeg vijeka na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zadru. Uz to je predavao i predmet Hrvatska povijest novoga vijeka (1526–1790). Predavao je i na postdiplomskom studiju iz Pomoćnih povijesnih znanosti i Srednjovjekovnog društva. U okviru pomoćnih povijesnih znanosti postdiplomcima je predavao predmete Slavenska paleografija i Filigranologija.

U svom znanstvenom djelovanju prof. Traljić se kretao na području povijesnih znanosti i orijentalistike. U svojim ranim radovima najviše se bavio muslimanskom tematikom. Najčešće mu je u središtu zanimanja Bosna u vrijeme Turaka. Za to razdoblje osobito je na nj utjecao prof. Hamdija Krševljaković.

Drugi period njegova znanstvenog puta započeo je s dolaskom u Historijski institut JAZU u Zagrebu. Tu se posvetio pomoćnim povijesnim znanostima, osobito slavenskoj paleografiji, filigranologiji i heraldici. Plod tih stremljenja očituje se u obradi Palinićeva rukopisa heraldičkog sadržaja kojeg je usporedio s ostalim pristupačnim rukopisima tzv. "Ilirskih grbovnika". Na području paleografije Traljić je utvrdio upotrebu bosančice u pisanju turskih dokumenata od srednjeg vijeka pa do sredine 19. stoljeća. Skupa s Vladimirom Mošinom obradio je ćirilске rukopise Arhiva JAZU u Zagrebu i ćirilске rukopise Bosne i Hercegovine. Posebno zanimanje prof. Traljić je pokazao za vodene znakove. Skupa sa spomenutim Mošinom prikupljao je građu po našim arhivima, nakon čega mu je tiskana knjiga *Vodeni znakovi XIII i XIV stoljeća*.

Treći period Traljićeva znanstvenog djelovanja započinje s njegovim prelaskom u zadarski Institut JAZU. Tu se prof. Traljić, na temelju dotadašnje svoje naobrazbe i znanstvenog rada razvio u povjesničara šireg djelokruga, iako je u središtu njegova znanstvenog

istraživanja ovog puta bila Dalmacija i njezine veze s Bosnom za vrijeme Turaka. Koristeći bogatu izvornu građu iz Historijskih arhiva Zadra i Dubrovnika, te ostalih naših arhiva kao i iz Archivio di Stato u Veneciji, Traljić je obradio veze Bosne i Dalmacije na području trgovine, osobito tranzitne, preko dalmatinskih luka u talijanske gradove.

Od dalmatinskih gradova Traljić je posebno obradio Vranu pod turskom upravom od početka 15. do kraja 18. stoljeća. Zatim je pisao o Ninu za vrijeme tursko-mletačkih odnosa, ustvrdivši da su neki raniji historijski podaci u pogledu turskih navala u ove krajeve bili krivo doneseni. Neki su, naime, turske prodore na ovo područje stavljali odmah poslije pada Bosne (1463), dok ih Traljić pomiče na početak 16. stoljeća. Također se u tom razdoblju bavio poviješću Zadra, Drniša, Obrovca, Šibenika i drugih naših dalmatinskih gradova. Mnogi Traljićevi radovi iz ovog razdoblja ostali su nedovršeni.

Prof. Traljić bio je čovjek široke kulture i znanja. U Zadru je proživio više od četvrt stoljeća. Skoro svi koji su ga poznavali znaju ga kao tiha i nenametljiva čovjeka. Mi njegovi studenti, i s fakulteta i s postdiplomskog studija, običavali smo ga zvati "skromni muslimanski redovnik". Doista je živio skromno. Umro je u Zadru 22. rujna 1983.

Izbor iz bibliografije radova prof. Seida M. Traljića

Sarajevski grad Vratnik, Sarajevo 1937, str. 3–64.

Palinićev bosanski zbornik, *Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije*, vol. I, Zagreb 1954, str. 169–187.

Ćiriliske isprave i pisma u Arhivu Jugoslavenske akademije, *Starine*, knj. XLVI, Zagreb 1956, str. 97–144.

Vodeni znakovi XIII i XIV st., knj. I–II, JAZU, Historijski institut, Zagreb 1957, str. 7–173 + crteži.

Tursko-mletačko susjedstvo u zadarskoj krajini, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. IV–V/1959, str. 409–424.

Ćirilski spomenici u Bosni i Hercegovini, *Naše starine*, VI, Sarajevo 1959, str. 63–104.

Četiri barokna oltara u srednjoj Dalmaciji, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 13, Split 1961, str. 226–287.

Trgovina Bosne i Hercegovine s lukama Dalmacije i Dubrovnika u XVII i XVIII stoljeću, *Pomorski zbornik*, I, Zagreb 1962, str. 341–371.

Vrana pod turskom upravom, *Radovi Historijskog instituta JAZU u Zadru*, sv. IX/1962, str. 337–358 + VII tab.

Izvoz bosanske robe preko splitske luke u XVIII stoljeću, *Pomorski zbornik*, knj. 4, Zadar 1965, str. 809–827.

- Zadar i turska pozadina od XV do potkraj XIX st., *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. XI–XII/1965, str. 203–227 + II tab.
- Vodeni znakovi u dokumentima i rukopisima samostana sv. Marije u Zadru, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. XIII–XIV/1967, str. 267–274 + XI tab.
- Nin pod udarom tursko–mletačkih ratova, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. XVI–XVII/1969, str. 529–548.
- Prilozi poznavanju trgovačkih veza Bosne s Ankonom i Senigalijom u XVII i XVIII stoljeću, *Pomorski zbornik*, knj. 8, Zadar 1970, str. 643–656.
- Rapporti commerciali della Bosnia con le Marche nei secoli XVII e XVIII, *Quaderni storici*, gennaio–aprile, Ancona 1971, str. 246–253.
- Vrana i njezini gospodari u doba turske vladavine, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. XVII/1971, str. 343–377 + I tab.
- Drniš šesnaestog i sedamnaestog stoljeća, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. 19/1972, str. 393–404.
- Tursko–mletačke granice u Dalmaciji u XVI i XVII st. *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, sv. 20/1973, str. 447–458 + II tab.
- Izvoz drva preko Obrovca krajem XVI st., *Radovi Centra JAZU u Zadru*, sv. 21/1974, str. 261–269.
- Organizacija turske vlasti, *Adriatica maritima*, Institut JAZU u Zadru, sv. I/1974, str. 243–254.
- Dva priloga povijesti šibenske trgovine sredinom 17. stoljeća, *Radovi, Razdio filoloških znanosti*, 9, *Razdio društvenih znanosti*, 6, sv. 14–15, Filozofski fakultet, Zadar 1976, str. 569–574.
- Manzere i kastere, brodovi za prijevoz živog blaga iz Zadra u Mletke, *Adriatica Martima Centra JAZU u Zadru*, sv. 2/1978, str. 213–221 + III tab.
- Veze Zadra i okolice s turskim pograničjem u Barakovićevo doba, *Juraj Baraković o tristo pedesetoj obljetnici smrti*, Zadar 1979, str. 83–96 + prilozi.

Milko BRKOVIĆ